

تسین جایگاه پذیرا در قفسه و عشق جنات

www.ketab.ir

محسن علیزاده

www.ketab.ir

سرشناسه: علیزاده، محسن، ۱۳۷۳ -

عنوان و نام پدیدآور: تبیین جایگاه پذیره در فقه و حقوق جزا / محسن علیزاده

مشخصات نشر: قم: امتداد حکمت، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۲۳۹ ص. : ۱۴/۵ × ۲۷/۵ س م

شابک: ISBN: ۹۷۸-۶۲۲-۳۴۲-۲۳۰-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: وقف (فقه)

موضوع: Waqf (Islamic law)

موضوع: وقف -- ایران

موضوع: Waqf -- Iran

رده‌بندی کنگره: BP ۱۹۳/۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۲۹۷۸۳۲

تبیین جایگاه پذیره در فقه و حقوق جزا

محسن علیزاده

ناشر: انتشارات امتداد حکمت

طراحی متن و صفحه‌آرایی: محمد مهدی خداپنده

شابک: ۹۷۸-۶۴۲-۳۴۲-۲۳۰-۰۰

قطع: رقی

بها: ۵۰ هزار تومان

سال چاپ: تابستان ۱۴۰۲

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

_____ کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ است. _____

تماس با ناشر:

۶۴۷۳ ۴۹۵ ۰۹۳۶ (آقای محمد قمی اوپلی)

۱۱۰۵ ۸۲۷ ۰۹۹۲

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۳

فصل اول مفاهیم و کلیات/ ۱۹

گفتار اول: مفهوم وقف ۲۲

معناشناسی واژه وقف ۲۳

وقف در اصطلاح ۲۵

اقسام وقف ۲۹

به اعتبار موقوف علیه ۲۹

به اعتبار موقوفه ۳۰

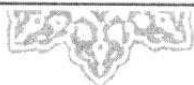
نظارت بر وقف ۳۴

ارکان وقف ۳۶

۱. صیغه وقف ۳۷

۲. موقوف ۴۰

۳. واقف ۴۵

شرایط واقف از نظر اهلیت و نفاذ	۴۶
شروط اهلیت واقف	۴۷
۴. موقوف علیه	۴۹
شرایط متولی	۵۲
وقف از نظر قرآن	۵۳
کاربرد وقف در آموزه های دین	۵۸
وقف از نظر اجماع و عقل	۶۴
پیشینه وقف	۶۴
وقف در اسلام	۶۴
موقوفات ائمه	۶۶
گفتار دوم: فقه	۷۰
معناشناسی واژه فقه	۷۰
فقه در اصطلاح	۷۲
فقه در اصطلاح فقها و اصولیون	۷۳
معنای فقه در اصطلاح اهل شریعت	۷۵
گفتار سوم: حقوق	۷۷
معناشناسی واژه حق	۷۷
اصطلاح حقوق	۷۸

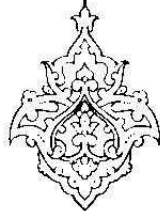
فصل دوم: تبیین حق پذیره/۸۱

گفتار اول: بررسی مفهوم حق پذیره	۸۳
---------------------------------	----

۸۳.....	حق پذیره
۸۳.....	واژه‌شناسی حق پذیره
۸۴.....	پذیره در اصطلاح
۸۵.....	مفهوم حقوقی حق پذیره
۸۷.....	مقایسه حق پذیره با حق تقدیمی
۸۸.....	مقایسه حق پذیره با حق سرقتی
۸۸.....	واژه‌شناسی سرقتی
۸۸.....	در اصطلاح
۸۹.....	نتیجه‌گیری
۹۰.....	مقایسه حق پذیره با عقد حکر
۹۰.....	واژه‌شناسی حکر
۹۱.....	در اصطلاح
۹۳.....	حکر در حقوق ایران
۹۵.....	مدت زمان حکر
۹۶.....	نتیجه‌گیری
۹۶.....	رابطه پذیره و اجاره اموال موقوفه
۹۷.....	واژه‌شناسی اجاره
۱۰۰.....	در اصطلاح
۱۰۴.....	در حقوق
۱۰۵.....	کاربرد اجاره در آموزه‌های دین
۱۱۵.....	اجاره در سیره عقلاء

- ۱۱۶..... ارکان و شرایط عقد اجاره
- ۱۱۶..... ۱: شرایط صحت عقد اجاره:
- ۱۱۶..... الف: شرایط عام:
- ۱۱۷..... ب: شرایط خاص
- ۱۱۹..... ۲: ارکان عقد
- ۱۲۱..... مبطلات اجاره
- ۱۲۳..... جواز یا عدم جواز درج شرط زیان بار به حال وقف
- ۱۲۵..... انواع اجاره
- ۱۲۶..... اجاره طولانی مدت
- ۱۲۶..... ۱: در فقه امامیه
- ۱۲۷..... ۲: در فقه اهل سنت
- ۱۳۰..... حکم اجاره بلندمدت
- ۱۳۰..... ۱: دیدگاه امامیه
- ۱۳۱..... ۲: دیدگاه فقهای اهل سنت
- ۱۳۵..... ۲: اهل سنت
- ۱۳۸..... نتیجه گیری
- ۱۳۸..... مشروعیت حق پذیره از باب حق الاجارتین
- ۱۴۰..... مقایسه حق پذیره با حق الارض
- ۱۴۱..... واژه شناسی حق الارض
- ۱۴۲..... در اصطلاح
- ۱۴۴..... نتیجه گیری

گفتار دوم: انواع حق پذیره	۱۴۵
پذیره اولیه	۱۴۵
مستثنیات پذیره ابتدائی	۱۴۶
پذیره انتقالی	۱۴۶
معافیت از پرداخت پذیره انتقالی	۱۴۸
پذیره تراکم	۱۴۸
اهدایی	۱۴۹
صرف درآمدهای ناشی از پذیره	۱۵۰
فصل سوم:	۱۵۳
مبانی فقهی و حقوقی حق پذیره	۱۵۳
در اجاره زمین وقفی	۱۵۳
گفتار اول: مبانی فقهی حق پذیره	۱۵۵
مشروعیت پذیره به عنوان عقد مستقل نوپدید	۱۵۵
احکام فقهی آیه	۱۵۶
الف - تأسیس مشروعیت عقود و امضای عقود عرفی:	۱۵۶
ب - حرمت وضعی و تکلیفی کلیه اعمال ناشی از نقض عهد:	۱۵۷
ج - اصل لزوم عقود:	۱۵۸
روایات حق پذیره	۱۶۴
سیره عقلا و ارتکازات آنها	۱۷۱
صلاحیت ولایت فقیه و اختیارات وی	۱۷۵
اقوال فقها	۱۷۷

پیشگفتار

وقف یکی از نخستین نهادها در جامعه اسلامی بوده است و هدف آن رفع حوائج فقرا، نیازمندان و درماندگان و هر نوع خدمت با قصد قربت بوده است. از مهم‌ترین اهداف وقف، درآمدزایی برای موقوف علیهم و حکومت اسلامی است. با توجه به اینکه متولیان بادی منافع موقوفه را رعایت بکنند و در اغلب موارد اگر موقوفه به حال خود رها شود هیچ سودی از آن حاصل نمی‌شود، بنابراین برای این مشکل باید راه حلی ارائه گردد که علاوه بر تأمین منافع وقف، موقوفه نیز از وقفی‌ات خارج نشود. این راه حل در سازمان اوقاف با عنوان «حق پذیره» یاد می‌شود و در استان قدس رضوی با عنوان «حق تقدیمی» از آن یاد می‌شود.

در پژوهش حاضر با عنوان «تحلیل فقهی حقوقی حق پذیره در اجاره زمین وقفی» تلاش شده است تا مبانی فقهی و حقوقی این مسئله مورد تحلیل قرار گیرد.

از این رو در ۳ بخش بحث ادامه پیدا خواهد کرد: در بخش اول به کلیات و مفاهیم می‌پردازیم. در بخش دوم حق پذیره و انواع و اقسام ذکر خواهد گردید. اما در بخش نهایی به مبانی فقهی و حقوقی آن می‌پردازیم.